

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 8. Februara 2016. godine
Ref.br.:AGJ887/16

PRESUDA

u

slučaju KI135/14

Podnositelj

IKK Classic

**Ocena ustavnosti
presude E. Rev. br. 21/2014 Vrhovnog suda Kosova
od 8. aprila 2014. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija i
Bekim Sejdiu, sudija

Podnositelj zahteva

1. Zahtev je podnело Osiguravajuće društvo IKK Classic, (u daljem tekstu: podnositelj zahteva), koje zastupaju advokati g. Besnik Nikqi i g. Arianit Nikqi iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnositac zahteva osporava presudu E. Rev. br. 21/2014 Vrhovnog suda Kosova od 8. aprila 2014. godine, koja mu je uručena 2. juna 2014. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda Kosova kojom je, navodno, povređeno pravo podnosioca na pravično i nepristrasno suđenje.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članovima 113.7 i 21.4 Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 3. septembra 2014. godine, podnositac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 7. oktobra 2014. godine, predsednik Suda je imenovao sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljenu od sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Ivan Čukalović i Enver Hasani.
7. Dana 22. oktobra 2014. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu Kosova.
8. Dana 13. i 18. februara 2015. godine, podnositac zahteva je podneo dodatna dokumenta Sudu.
9. Dana 5. maja 2015. godine, Sud je poslao kopiju zahteva Osiguravajućem društvu "SIGMA".
10. Dana 25. maja 2015. godine, Osiguravajuće društvo "SIGMA" je podnelo dokumente Sudu.
11. Dana 29. juna 2015. godine, sudija Arta Rama-Hajrizi je imenovana za člana Veće za razmatranje umesto sudije Envera Hasanija, čiji je mandat okončan 26. juna 2015. godine.
12. Dana 10. novembra 2015. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i preporučilo Sudu prihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

13. Dana 24. novembra 2008. godine, D.H. osiguranik podnosioca zahteva je pretrpeo teške povrede u saobraćajnoj nesreći prouzrokovane od strane B.L.

korisnika osiguranja u Osiguravajućem društvu "SIGMA" u Prištini (u daljem tekstu: SIGMA).

14. D.H. je dobio medicinski tretman u Saveznoj Republici Nemačkoj u iznosu od 18.985,36 evra, koji je platio podnositelj zahteva.
15. Neodređenog datuma, podnositelj zahteva je tražio od SIGME da mu nadoknadi navedeni iznos.
16. Dana 3. februara 2009. godine, SIGMA i D.H. su postigli vansudski sporazum, gde je poslednje navedeni dobio odštetu od SIGME u iznosu od 2.729 evra. Na osnovu ovog sporazuma, SIGMA je smatrala da je ispunila sve svoje obaveze u vezi sa nadoknadom štete prouzrokovane u saobraćajnoj nesreći od 24. novembra 2008. godine, uključujući iznos od 18.985,36 evra isplaćen od strane podnosioca zahteva koji je osiguravajuće društvo D.H.
17. Podnositelj zahteva i SIGMA nisu postigli sporazum u vezi sa isplaćenim iznosom od strane podnosioca zahteva za lečenje D.H. u Nemačkoj.
18. Dana 10. novembra 2011. godine, podnositelj zahteva je podneo tužbu protiv SIGME Okružnom privrednom sudu u Prištini, tražeći naknadu u iznosu od 18.985,36 evra. Podnositelj zahteva je tvrdio da je SIGMA morala da nadoknadi troškove za lečenje D.H. na osnovu pravila 3. o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti Centralne banke Kosova (u daljem tekstu: CBK). Podnositelj zahteva dalje tvrdi da je imao pravo da direktno traži naknadu od SIGME, s obzirom da D.H. nije imao aktivnu legitimaciju da potpiše vansudski sporazum od 3. februara 2009. godine. Po mišljenju podnosioca zahteva, ovaj sporazum se odnosi samo na D.H., a ne i na podnosioca, dok je tražena naknada zasnovana na uplatama izvršenim u vezi sa povredama i posledicama koje su nakon toga proizašle.
19. Dana 5. decembra 2011. godine, SIGMA je odgovorila da je ispunila svoje obaveze (isplatila je materijalnu i nematerijalnu štetu) prema D.H. na osnovu vansudskog sporazuma od 3. februara 2009. godine i da je tužba podnosioca morala da se odbije kao neosnovana.
20. Dana 15. decembra 2011. godine, Okružni privredni sud u Prištini je (presuda I. C. br. 334/2011) usvojio tužbu podnosioca zahteva i naložio SIGMI da isplati iznos od 18.985,36 evra sa godišnjom kamatom stopom od 3,5 % od dana uručenja presude.
21. Okružni privredni sud je, *inter alia*, obrazložio:

"Tužena [KS SIGMA] nije isplatila naknadu tužiocu [podnositelj zahteva] pod izgovorom da su sve obaveze prema tužiocu ispunjene preko sporazuma (3. februar 2009. godine) i da je oštećeni DH obeštećen. Tužena nije iznela dokaz da je ispunila svoje obaveze prema tužiocu i da je isplatila naknadu tužiocu na njegov zahtev što je obaveza, koja proizilazi iz osiguranja od autoodgovornosti. Iz izvedenog dokaza je utvrđeno da je oštećena stranka primila naknadu i da troškovi padaju na teret tužioca."

Tužilac je predstavio račune za sve individualne troškove koje su pale na njegov teret. Na osnovu toga proizilazi da postoji odgovornost za povredu koju je prouzrokovao osiguranik tužene KS SIGMA i pokriće osiguranja na osnovu osiguranja od autoodgovornosti ugovornog sa tuženom. Ova povreda nije nadoknađena i tužena KS SIGMA nije nadoknadila štetu.

U redovnom vanparničnom postupku, oštećeni DH je primio nadoknadu od strane tužene na osnovu polise osiguranja. Ovo pravo je predviđeno Pravilom CBK "o obaveznom osiguranju od autodogovornosti" na osnovu činjenica i dokaz za direktni zahtev za kompenzaciju je poslat tuženoj od strane oštećenog DH i tužioca. Tužena je odgovorila da je ispunila sve svoje obaveze i paltila materijalne i nematerijalne štete oštećenom DH na osnovu vansudskog sporazuma. Tužena ne osporava činjenicu da je osiguranik tužioca pretrpeo povrede i da je saobraćajna nesreća izazvana greškom osiguranika tužene KS SIGMA. Iz toga rezultira da osiguranje od autoodgovornosti pruža osiguravajuće pokriće i obavezu za povredu nad imovinom ili licima treće stranke. U ovom slučaju, osiguravajuće pokriće je regulisano Pravilom 3 CBK. Na kraju, na osnovu izvedenih dokaza rezultira da je tužba tužioca osnovana i da ima pravo da primi nadoknadu na osnovu osiguranja od autoodgovornosti".

22. Neodređenog datuma, SIGMA je uložila žalbu Apelacionom sudu Kosova tvrdeći bitne proceduralne povrede, pogrešno i nepotpuno utvrđivanje činjeničnog stanja i pogrešnu primenu materijalnog prava.
23. Dana 11. novembra 2013. godine, Apelacioni sud Kosova je odbio, kao neosnovanu, žalbu SIGME i potvrdio presudu Okružnog privrednog suda u Prištini.
24. Apelacioni sud Kosova je, *inter alia*, obrazložio:

„Šteta za tužioca predstavlja sve ono što je on morao da plati svom osiguraniku prema odredbama njegove države, jer osiguranik ostvaruje pravo na zdravstveno i penzijsko osiguranje shodno odredbama zemlje u kojoj on radi. Kada je tužilac platio ove troškove, onda je prvo stepeni sud pravilno usvojio tužbeni zahtev za uplaćeni iznos troškova, koje je tužilac dokumentovao dokazima. Na osnovu člana 939. ZOO visina štete je određena u skladu sa odredbama te države, na osnovu kojih osiguranik tužioca uživa pravo da iste ostvari, dok osiguravač [podnositelj zahteva] uživa pravo na regres za izvršenu upлатu.

Na osnovu gore navedenih razloga, sud podneske tužene navedene u žalbi, a koji se tiču odsustva aktivnog legitimiteta tužioca, smatra neodrživim. Ovo zbog činjenice što tužbu nije podneo oštećeni za saobraćajnu nesreću koja se desila 24.11.2008. godine, već IKK Classic (podnositelj zahteva) koja je platila u celosti troškove medicinskog tretmana oštećenom, tako da ni u jednom slučaju ne mogu tvrditi da je tužena (SIGMA) okončala slučaj odštete u vezi sa saobraćajnom nesrećom dana 24.11.2008. godine isplatom iznosa od 2.729 evra“.

25. Dana 4. marta 2014. godine, SIGMA je podnela zahtev za reviziju Vrhovnom sudu Kosova tvrdeći, *inter alia*, bitnu povredu parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava. SIGMA dalje tvrdi da član 2, pravila 3, CBK ne predviđa pravo naknade za strana osiguravajuća društva i da prema članu 948. ZOO, osiguravajuće društvo ne može tražiti naknadu protiv trećeg lica, jer to pravo ima osiguranik. SIGMA zaključuje da je ispunila svoju obavezu isplatom materijalne i nematerijalne štete prema osiguraniku D.H. i da će strana osiguravajuća društva imati pravo nadoknade *vis-a-vis* kosovskih osiguravajućih društava samo preko bilateralnog sporazuma između Republike Kosovo i države stranog osiguravajućeg društva.
26. Dana 8. aprila 2014. godine, Vrhovni sud je (presuda E. Rev. br. 21/2014) usvojio zahtev za reviziju podnetu od strane SIGME, kao osnovan, preinačio prethodne presude i odbacio zahtev podnosioca da se obaveže SIGMA da isplati na ime regresivnog duga iznos od 18. 985, 36 evra.
27. Vrhovni sud je obrazložio:

“Nižestepeni sudovi su pogrešno prihvatili kao osnovan tužbeni zahtev tužioca (podnosiac zahteva), zbog činjenice da je osiguraniku tužioca (DH) isplaćena odšteta od strane tužene za osporenu štetu prema sporazumu postignutom dana 03.02.2009. godine u iznosu od 2.729 evra. U članu 3. ovog sporazuma oštećeni, odnosno zastupnik oštećenog, je izjavio slobodnom voljom da su se isplatom gore navedenog iznosa svi zahtevi za ove sadašnje i buduće štete u vezi sa slučajem koji je u ovom sporazumu predmet ispitivanja prema Kompaniji za osiguranje „Sigma“ i prema svim ostalim licima ispunili u potpunosti i da ne postoje nikakva druga finansijska potraživanja prema kompaniji u vezi sa ovom pravnom stvari koja se tiče naknade štete. Tužena je, u smislu člana 940. ZOO, bila u obavezi da osiguraniku tužioca nadoknadi zatraženu odštetu i nije sporna činjenica da je tužena nakon postizanja gore navedenog sporazuma isplatila tužiocu zatraženu odštetu. Isto tako, osiguranik tužioca, u smislu člana 941. ZOO, bazirajući se na krivici osiguranika tužene, je imala pravo da direktno od tužene zatraži naknadu štete. Iz ovog razloga, Vrhovni sud Kosova je našao da je revizija tužene osnovana, pošto je za gore navedenu saobraćajnu nesreću, prilikom koje je povređen osiguranik tužioca Driton Hasanmetaj, tužena ispunila obavezu plaćanja odštete u iznosu od 2.729 evra za koji je oštećeni, kao što je navedeno u gornjem delu teksta, sklopio sporazum o plaćanju odštete. Na osnovu toga, Vrhovni sud Kosova nalazi da tužilac ne može zahtevati isplatu regresivnog osporenog duga, uprkos tome što je nesporno da je tužilac isplatio sporni dug oštećenom, kao svom osiguraniku”.

Zakon

Pravilo 3 o izmeni Pravila o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti

Član 2

Iznosi osiguranja – ograničenje pokrića osiguranja

Obaveze jedne osiguravajuće kompanije koje proizilaze iz obaveznog osiguranja od autoodgovornosti su ograničene na minimalnu obaveznu sumu osiguranja, koja je na snazi na dan kad se desi osigurani slučaj, ukoliko se nije odredila neka veća suma pokrivenosti osiguranja u ugovoru o osiguranju.

Maksimalna obavezna suma za jedan osiguran slučaj, odnosno maksimalna obavezna suma osiguranja, koja se treba ugovoriti u osiguranju od autoodgovornosti, je:

a. U slučaju smrti, telesnih povreda i ugrožavanja zdravlja;
- za osobe za autobuse i motorna vozila koji prenose opasne robe do 100.000 eura Ukupna suma za autobuse i motorna vozila koji nose opasne robe do 1.000.000 eura - Za osobe za sva druga motorna vozila do 100.000 eura, Prikupljena suma za sva motorna vozila do 300.000 eura.

b. U slučaju nanošenja štete nad vlasništvom;
- Za štete autobusa i motornih vozila kojima se prenose opasne robe do 100.000 eura
Prikupljena suma za autobuse i motorna sredstva koja prenose opasne robe 200.000 eura
- Za štete za druga motorna vozila do 50.000 eura
- Prikupljena suma za druga motorna vozila do 100.000 eura

U slučaju nezgoda u kojima učestvuju nekoliko vozila, koristiće se sveukupne sume obaveznog osiguranja od autoodgovornosti na motornom vozilu koji je učestvovalo u istoj nezgodi.

Ukoliko postoji nekoliko zahteva i gde naknada štete ukupno prelazi osigurane minimalne gore navedene sume, pravo na naknadu štete oštećenih osoba će se umanjiti na proporcionalan način ka osiguravajućoj kompaniji.

Invalidski i penzioni fond, fond za zdravstveno osiguranje kao i kompanije koje se bave zdravstvenim (obaveznim i dobrovoljnim), penzionim ili sličnim vrstama životnog osiguranja, koje trebaju plaćati doprinose u skladu sa njihovim penzijama ili ugovorima o osiguranju, od nezgoda ,invaliditeta ili osiguranja vlasništva, imaju pravo da podnesu njihove zahteve za regresom samo nakon regulisanja svih naknada koje proizilaze od odgovarajućih osiguranih slučaja.

Maksimalne sume osiguranja na osnovu paragrafa 1, ukoliko postoji potreba će se odrediti i promeniti od strane CBK-a.

Zakon o obligacionim odnosima (SFRJ) u relevantnim delovima glasi:

PRELAZ OSIGURANIKOVIH PRAVA PREMA ODGOVORNOM LICU NA OSIGURAVAČA (SUBROROGACIJA)

Član 939

Isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguravača, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema licu koje je po ma kom osnovu odgovorno za štetu.

Ako je krivicom osiguranika onemoćen ovaj prelaz prava na osiguravače, u potpunosti ili delimično, osiguravač se oslobađa u odgovarajućoj meri svoje obaveze prema osiguraniku.

Prelaz prava sa osiguranika na osiguravača ne može biti na štetu osiguranika, te ako je naknada koju je osiguranik dobio od osiguravača iz bilo kog uzroka niža od štete koju je pretrpeo, osiguranik ima pravo da mu se iz sredstava odgovornog lica naplati ostatak naknade pre isplate osiguravačevog potraživanja po osnovu prava koja su prešla na njega.

Izuzetno od pravila o prelazu osiguranikovih prava na osiguravača, ova prava ne prelaze na osiguravača ako je štetu prouzrokovalo lice u srodstvu u prvoj liniji sa osiguranikom ili lice za čije postupke osiguranik odgovara, ili koji živi sa njim u istom domaćinstvu, ili lice koje je radnik osiguranika, osim ako su ta lica štetu prouzrokovala namerno.

Ali ako je neko od lica pomenutih u prethodnom stavu bilo osigurano od odgovornosti, osiguravač može zahtevati od njegovog osiguravača naknadu iznosa koji je isplatio osiguraniku.

OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI Odgovornosti osiguravača

Član 940

U slučaju osiguranja od odgovornosti, osiguravač odgovora za štetu nastalu osiguranim slučajem samo ako treće oštećeno lice zahteva njenu naknadu.

Osiguravač snosi, u granicama svote osiguranja, troškove spora o osiguranikovoj odgovornosti.

Sopstveno pravo oštećenog i direktna tužba

Član 941

U slučaju osiguranja od odgovornosti, oštećeno lice može zahtevati neposredno od osiguravača naknadu štete koju je pretrpelo događajem za koji odgovora osiguranik, ali najviše do iznosa osiguravačeve obaveze.

Oštećeno lice ima, od dana kada se dogodio osigurani slučaj, sopstveno pravo na naknadu iz osiguranja te je svaka docnija promena u pravima osiguranika prema osiguravaču bez uticaja na pravo oštećenog lica na naknadu.

Komentari SIGME

Dana 25. maja 2015. godine, SIGMA je ponovila, *inter alia*, da je oštećena stranka D.H. u potpunosti bio isplaćen prema njihovom sporazumu, da ne

postoji međusobni sporazum između Republike Kosovo i države podnosioca zahteva koji bi dao pravo poslednje navedenom da traži naknadu za isplaćene troškove za lečenje njegovog osiguranika D.H., da je zahtev podnosioca za naknadom štete pogrešan, jer se zasniva na pogrešnom tumačenju odredaba Zakona o obligacionim odnosima i da nije došlo do povrede ljudskih prava, jer je podnositelj pravno, a ne fizičko lice i ne može biti impliciran u izrazu „povreda ljudskih prava”.

Dodatni dokumenti podnosioca zahteva

Dana 13. i 18. februara 2015. godine, podnositelj zahteva je podneo Sudu dodatna dokumenta, kojima je skrenuo pažnju Suda na dve presude Vrhovnog suda Republike Kosovo (presuda E. Rev. br. 62/2014 od 21. januara 2015. godine i presuda E. Rev. br. 48/2014 od 27. oktobra 2014. godine), kojima je Vrhovni sud naložio lokalnim osiguravajućim društvima da vrše nadoknadu stranim osiguravajućim društvima.

Navodi podnosioca

28. Podnositelj zahteva tvrdi da je osporenom presudom Vrhovnog suda povređen član 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje], član 46. [Zaštita Imovine] i član 24. [Jednakost pred Zakonom] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. Konvencije.
29. Podnositelj zahteva tvrdi da se osporenom presudom stvorila situacija gde je stranki D.H. priznato pravo na naknadu, a pravo podnosioca zahteva na naknadu, kao trećoj stranki, nije priznato i to predstavlja povredu prava na imovinu.
30. Kada je reč o pravu na imovinu, podnositelj zahteva tvrdi:

“Vrhovni sud Republike Kosovo svojom presudom nije uspeo da obrazloži osnovanosti odbijanja navoda tužioca/podnosioca (IKK Classic) i istovremeno ignorišući instituciju subrogacije u osiguranjima, ovim pravom na odštetu podnosiocu zahteva, povredio je i pravo na imovinu, jedno od najosnovnijih ustavnih prava propisano članom 46. Ustava Republike Kosovo”.

31. Podnositelj zahteva tvrdi da presuda Vrhovnog suda sadrži ozbiljne nedostatke i da je karakteriše neadekvatno pravno obrazloženje, jer Vrhovni sud nije uspeo da objasni zašto podnositelj zahteva nema pravo na naknadu, što je zauzvrat rezultiralo povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje, koje je garantovano članom 31. Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. Konvencije.
32. Podnositelj zahteva tvrdi: *“Član 31. Ustava i član 6. Konvencije traže od domaćih sudova da pruže razloge za svoje presude. Sudovi nisu obavezni da pruže detaljne odgovore za svaki argument ili pitanje. Međutim, ako je podnesak važan za okončanje slučaja, tada sud, u ovom slučaju Vrhovni sud kao poslednji redovni sudski stepen, treba da ga razmotri na specifičan i jasan način u svojoj presudi”.*

Prihvatljivost zahteva

33. Sud prvo ispituje da li je podnositac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane u Zakonu i Poslovniku.

34. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

35. Sud se poziva i na član 49. Zakona, koji propisuje:

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnositac primio sudsku odluku (...)“.

36. U ovom slučaju, Sud primećuje da je osporena presuda uručena podnosiocu zahteva 2. juna 2014. godine, dok je zahtev podnet Sudu 3. septembra 2014. godine.

37. Sud utvrđuje da je podnositac zahteva ovlašćena stranka, da je zahtev podnet u zakonskom roku i da su iscrpljena su pravna sredstva. Dakle, zahtev je prihvatljiv. Sud će sada istražiti i oceniti meritum zahteva.

Meritum

38. Podnositac zahteva tvrdi da Vrhovni sud Kosova nije dao jasan odgovor u vezi sa ključnim pitanjem o njegovoj nadoknadi i kao rezultat toga tvrdi povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje koje je garantovano članom 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Konvencije. Pored toga, podnositac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud Kosova povredio i njegovo pravo na imovinu, koje je garantovano članom 46. [Zaštita Imovine] Ustava.

39. Član 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava propisuje:

“Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.“

[...]“.

40. Član 6. (Pravo na pravično suđenje), stav 1 Konvencije propisuje:

„Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i

javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom”.

41. Pored toga, pravo na pravično suđenje, kao što je sadržano u ustavnem tekstu i članu 6. Konvencije, ima fundamentalni karakter u zaštiti osnovnih prava, u ovom slučaju prava na imovinu.

42. U stvari, član 46. [Zaštita Imovine] propisuje:

1. Garantuje se pravo na imovinu.

2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.

3. Niko se ne može arbitrazno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproriiš.

4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.

43. Pored toga, član 1 Protokola 1 [Zaštita imovine] Konvencije propisuje:

“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava. (...)”.

44. Konačno, Sud uzima u obzir i član 53. [Tumačenje Odredbi Ljudskih Prava] Ustava, koji propisuje:

“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava”.

45. Sud podseća da se glavna žalba podnosioca zahteva zasniva na činjenici da je Vrhovni sud Kosova uzeo u obzir samo vansudski sporazum za naknadu, zaključen između osiguranika D.H. i SIGME, dok u isto vreme nije uspeo da potpuno reši pitanje medicinskih troškova koje je platilo podnositelj svom osiguraniku D.H.

46. Sud primećuje da je Vrhovni sud obrazložio svoju presudu na sledeći način:

“Međutim, Vrhovni sud Kosova usvaja kao osnovane tvrdnje revizije u vezi sa pogrešno primenjenim materijalnim pravom, pošto su nižestepeni sudovi pogrešno usvojili kao osnovan tužbeni zahtev tužioca (podnositelj zahteva), zbog činjenice da je osiguraniku tužioca (podnositelj zahteva), isplaćena odšteta od strane tužene za osporenu štetu prema sporazumu postignutom dana 03.02.2009. godine u iznosu od 2.729 evra. U članu 3. ovog sporazuma oštećeni, odnosno zastupnik oštećenog, je izjavio

slobodnom voljom da su se isplatom gore navedenog iznosa svi zahtevi za ove sadašnje i buduće štete u vezi sa slučajem koji je u ovom sporazumu predmet ispitivanja prema Kompaniji za osiguranje „Sigma“ i prema svim ostalim licima ispunili u potpunosti i da ne postoje nikakva druga finansijska potraživanja prema kompaniji u vezi sa ovom pravnom stvari koja se tiče naknade štete. Tužena je, u smislu člana 940. ZOO, bila u obavezi da osiguraniku tužioca nadoknadi zatraženu odštetu i nije osporena činjenica da je tužena nakon postizanja gore navedenog sporazuma isplatila tužiocu zatraženu odštetu. Isto tako, osiguranik tužioca, u smislu člana 941. ZOO, bazirajući se na krivici osiguranika tužene, je imala pravo da direktno od tužene zatraži naknadu štete. Iz ovog razloga, Vrhovni sud Kosova je našao da je revizija tužene osnovana, pošto je za gore navedenu saobraćajnu nesreću, prilikom koje je povređen osiguranik tužioca (podnositelj zahteva) Driton Hasanmetaj, tužena ispunila obavezu plaćanja odštete u iznosu od 2.729 evra za koji je oštećeni, kao što je navedeno u gornjem delu teksta, sklopio sporazum o plaćanju odštete. Na osnovu toga, Vrhovni sud Kosova nalazi da tužilac ne može zahtevati isplatu regresivnog osporenog duga, uprkos tome što je nesporno da je tužilac (podnositelj zahteva) osporen dug za koji zahteva da mu tužena isplati, isti dug je tužena isplatila DH, kao osiguraniku tužioca”.

47. U tom smislu, Sud ponavlja da nije njegova dužnost da razmatra da li je Vrhovni sud pravilno tumačio primenjiv zakon (zakonitost), ali će razmotriti da li je navedeni sud povredio individualna prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost) (vidi, na primer: slučaj br. KI72/14, podnositelj zahteva: *Besa Qirezi*, presuda od 4. februara 2015. godine, stav 65).
48. Osim toga, u ovom trenutku, kao opšte pravilo, utvrđivanje činjenica slučaja i tumačenje zakona su isključivo pitanja za redovne sudove, čiji su nalazi i zaključci u tom pogledu obavezujući za Sud. Međutim, kada je odluka redovnog suda očigledno proizvoljna, Sud može i mora da je razmatra (vidi: *Sisojeva i drugi protiv Letonije*, [VV], zahtev br. 60654/00, presuda od 15. januara 2007. godine, stav 89).
49. Sud primećuje da je Vrhovni sud utvrdio: “da tužilac (podnositelj zahteva) ne može tražiti isplatu regresivnog osporenog duga, iako je nesporno da je tužilac osporen dug isplatio DH, kao svom osiguraniku”. Međutim, Vrhovni sud nije adekvatno rešio i objasnio pitanje naknade podnositociu zahteva, što je bio njegov glavni zahtev u svim postupcima i nije se bavio ili dao jasno objašnjenje za takvo tumačenje zakona. Zapravo, Vrhovni sud priznaje da je podnositelj zahteva isplatio medicinske troškove povređenog D.H. ali nije objasnio zašto podnositelj zahteva ne može tražiti regres za isplaćene medicinske troškove.
50. Pored toga, Sud primećuje da je Vrhovni sud zaključio “da je revizija tužene osnovana, pošto je za gore navedenu saobraćajnu nesreću, prilikom koje je povređen DH, tužena ispunila obavezu isplatom odštete u iznosu od 2.729 evra za koju je DH (...) zaključio sporazum sa tuženom o isplati odštete”. Izgleda da su se sporazumom ispunile obaveze SIGME prema D.H., ali se vrlo malo pominje nadoknada podnositoca zahteva za isplaćene medicinske troškove.

Ipak, Vrhovni sud zaključuje da sporazum zaključen između SIGME i D.H. poništava i pitanje naknade podnosioca, ponovo bez obrazloženja.

51. Zapravo, Sud smatra da Vrhovni sud nije uspeo da objasni nekoliko relevantnih pitanja: (i) da li je vansudski sporazum, zaključen između SIGME i osiguranika D.H. uskratio pravo podnosiocu zahteva da traži nadoknadu, (ii) kako je nadoknada isplaćena osiguraniku D.H. od strane SIGME, oslobođila SIGMU da plati nadoknadu i podnosiocu zahteva, (iii) kako je vansudski sporazum, zaključen između SIGME i D.H., mogao da utiče na prava podnosioca zahteva, kada je jasno da poslednje navedeni nije bio potpisnik tog sporazuma.
52. Sud smatra da se osporenom presudom Vrhovnog suda nisu potpuno i ubedljivo rešila pitanja o nadoknadi medicinskih troškova koje je isplatio podnositelj zahteva i time nije uspeo da reši zahtev podnosioca i pruži obrazloženje. Stoga, osporena presuda je ispod standarda potrebnih za obrazloženu odluku.
53. Iako sudovi nisu obavezni da rešavaju sve zahteve podnete od strane podnositelaca, oni ipak moraju da rešavaju tvrdnje koje su glavne za njihove predmete i koje su pokrenute u svim fazama postupka kao što se desilo u ovom zahtevu.
54. Sud ponavlja da pravo na dobijanje sudske odluke u skladu sa zakonom uključuje i obavezu sudova da pruže razloge za svoje odluke na razumnim osnovama, kako na proceduralnom, tako i na materijalnom nivou.
55. Prethodno navedeni zaključak je potvrđen sudskom praksom ESLJP, koja utvrđuje da pružanje razloga zahteva objašnjenja sa verodostojnim i pravno izgrađenim razlozima za odluku donetu u svakom pojedinačnom slučaju, koja treba da obuhvata pravne kriterijume i činjenične elemente u prilog odluci (vidi: slučaj KI72/12, podnosioci zahteva: *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 7. decembra 2012. godine).
56. ESLJP je utvrdio i povredu člana 6 (1) Konvencije (*Hiro Balani protiv Španije*), gde je podnositelj zahteva podneo podnesak, tražeći precizan i brz odgovor. Sud nije dao taj odgovor što je onemogućilo da se utvrdi da li je on jednostavno zanemario to pitanje ili je nameravao da odbaci podnesak, i ako je tako, koji su bili razlozi za odbacivanje.
57. Shodno tome, obrazloženje odluke treba da omogući strankama i javnosti uopšte da ima uvid u opravdanje koje je dovelo dotle da sud donose određenu odluku.
58. Dakle, obrazloženje odluke treba da navede odnos između nalaza merituma i odražavanja kada se razmatra predloženi dokaz, s jedne strane, i pravne zaključke suda, s druge strane. Presuda suda će povrediti ustavni princip zabrane proizvoljnosti u odlučivanju, ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, zakonske odredbe i logičan odnos među njima.

59. Prema tome, Sud smatra da neuspeh Vrhovnog suda da obezbedi jasne i potpune odgovore u vezi sa ključnim pitanjem, koje se tiču prava podnosioca zahteva na nadoknadu, utvrđenim od strane nižestepenih sudova, predstavlja povredu prava podnosioca da bude saslušan i prava na obrazloženu odluku, kao komponenta prava na pravično i nepristrasno suđenje.
60. Stoga, Sud zaključuje da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6 [Pravo na pravično suđenje] Konvencije.
61. Pored toga, podnositelj zahteva tvrdi povredu člana 46. [Zaštita Imovine] Ustava.
62. Konačno, Sud ne smatra da je potrebno da se dalje bavi tvrdnjama člana 46. Ustava i da li je došlo do povrede prava na imovinu, jer je utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6 Konvencije.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i pravilima 56 (1) i 74 (1) Poslovnika, na svojoj sednici, održanoj 10. novembra 2015. godine, većinom:

- I. PROGLAŠAVA, jednoglasno, zahtev prihvatljivim;
- II. UTVRĐUJE, većinom, da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na Pravični i Nepristrasno Suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6 [Pravo na pravično suđenje] Evropskog suda za ljudska prava;
- III. PROGLAŠAVA, većinom, ništavom presudu Vrhovnog suda Kosova E. Rev. br. 21/2014 od 8. aprila 2014. godine;
- IV. VRAĆA, većinom, presudu Vrhovnog suda na preispitivanje u skladu sa presudom ovog Suda;
- V. OSTAJE u potpunosti posvećen pitanju, očekujući izvršenje tog naloga;
- VI. NALAŽE da se ova presuda dostavi strankama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi u Službenom listu.
- VII. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac:

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi